

СЕКЦІЯ 2. Вітчизняна банківська система
та її роль у забезпеченні економічної стабільності держави

Алендар Ю. І., студентка
Науковий керівник: **Яріш О. В.,**
к.е.н., доцент, завідувач кафедри фінансів та банківської справи,
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Головною тенденцією на світових фінансових ринках початку 2020 року стала надзвичайна мінливість, спричинена економічним впливом пандемії Covid-19. За оцінками експертів, світові ринки втратили майже третину своєї капіталізації в березні 2020 року. Спад був безпрецедентним і гіршим, ніж Велика депресія і фінансова криза 2008 року [1, с. 98].

Означені проблеми не могли не вплинути на розвиток фондового ринку України, який характеризувався посиленою волатильністю. Адже в сучасних умовах навіть найоптимістичніше налаштовані учасники фондового ринку припинили робити прогнози щодо швидкого відновлення та зростання цін і попиту на акції українських емітентів.

Традиційно, фондові ринки працюють за принципом відображення майбутніх тенденцій у поточній ситуації. Ключовим же ризиком пандемії коронавірусу виявилось те, що обмежувальні заходи більшості країн світу сприяли у значне зниження економічної активності. Внаслідок цього, економічні проблеми негативно відобразилися на реальних показниках, спричинивши падіння ВВП, зростання безробіття, зниження ефективності господарювання підприємств, затримки із погашенням кредитів тощо. Тож фондовий ринок, у відповідь миттєво відреагував значним падінням усіх можливих класів активів. Зокрема, на фондових ринках багатьох країн відбулось падіння вартості акцій, товарних активів, державних та корпоративних облігацій, навіть дорогоцінних металів.

Означені тенденції є характерними і для України - відбулося падіння курсу національної валюти, знизилася ринкові котировки акцій, зросла дохідність інструментів з фіксованою дохідністю, зокрема, ОВДП та корпоративних облігацій.

Отже, попри те, що фондовий ринок та реальний сектор економіки є відносно автономними системами, між ними існують певні взаємозв'язки. Особливо сильний вплив фондового ринку на реальний сектор спостерігається у кризових ситуаціях. Означене обумовлює практичну цінність аналізу стану фондового ринку як основи для розробки стратегії його розвитку на перспективу.

Головним фактором, який визначає тренди розвитку фондового ринку, є макроекономічна ситуація в Україні (рис. 1).



Рис. 1. Динаміка обсягів торгів на ринку цінних паперів України та ВВП України за 2010-2019 роки, млрд. грн.*

*Примітка. Складено автором за даними джерел [2; 3; 4].

Динаміка економічного зростання національного господарства спричинила позитивну тенденцію до зростання і розвитку фондового ринку у 2010-2012 роках та 2014-2015 роках. Зокрема, обсяг торгів на ринку цінних паперів у 2015 році перевищив ВВП на 643,25 млрд. грн., внаслідок чого фондовий ринок, за цим критерієм, зайняв першу позицію, порівняно з обсягами промислової та сільськогосподарської продукції.

Проте, наступний рік став періодом зниження біржового сегмента

фондового ринку України. Порівняно з показником 2015 року обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2016 році зменшився на 17,75% – до 235,41 млрд. грн., що еквівалентно 9,88% ВВП України. Причиною такого падіння стало різке скорочення кількості неринкових угод на організованому ринку, внаслідок чого протягом 2016 року більшість фондових бірж демонструвала зниження загального обсягу біржових контрактів. Крім того, 3 із 8 фондових бірж взагалі не виконали вимоги до мінімальної кількості наявних торговельних днів протягом року [2].

Негативна тенденція падіння обсягів торгів на ринку цінних паперів продовжилася у 2017 році. Об'єктивною причиною падіння стало вилучення із розрахунків обсягів торгів депозитних сертифікатів (у 2016 році обсяг торгів депозитними сертифікатами на ринку цінних паперів становив 1153,15 млрд. грн.) [3]. І хоча станом на кінець аналізованого періоду, темп приросту обсягів торгів на ринку цінних паперів становив 31,75%, порівняно з 2018 роком, а співвідношення обсягів торгів на ринку цінних паперів до ВВП у 2019 році становило 19,58%, позитивною таку динаміку можна визнати лише умовно [4].

Отже, фондовий ринок в Україні знову демонструє рецесійні настрої, що найімовірніше триватиме до закінчення рецесії на світових ринках.

Література

1. Яріш О. В., Авраменко А. П. Основні тенденції розвитку світового фондового ринку в умовах пандемії. *Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах* : зб. матеріалів II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Полтава, 09-10 квітня 2020 р. Полтава, 2020. С. 98-100.
2. Річний звіт НКЦПФР за 2016 рік. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/documents/rtchniy-zvt-nktspfr-za-2016-rk/>.
3. Річний звіт НКЦПФР за 2017 рік. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/documents/rtchniy-zvt-nktspfr-za-2017-rk/>.
4. Річний звіт НКЦПФР за 2019 рік. URL: https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2020/06/zvit-2019_web.pdf.